

leti za nami, se Slovencem sovražni vladni sistem na Koroškem še ni prav nič izpremenil. Najbolj značilno za duh, ki veje še danes s strani koroških oblasti, je, da vse naše opravičene zahteve odklanjajo in nam zopet in zopet očitajo, da smo „veleizdajalci“, „iredentisti“, nasprotniki Nemcev, kar pomeni pri njih isto kot nasprotniki države. Ne vzeli bi ta očitanja tako resno — saj smo jih vajeni že iz stare Avstrije, ko se je nas praznialo kot „Srbe“, „politisch verdächtig“ itd. — Toda, segajo pregloboko v naše gospodarsko in socialno življenje, da bi smeli o njih molčati. Sovražnost in maščevalnost, ki se goji proti slovenskemu življu na Koroškem tako sistematično, ima predvsem namen, iztrebiti iz dežele vso slovensko inteligenco in prisiliti zavedne Slovence k izseljevanju. Ali mar ni dovolj značilno za koroški vladni režim, da veliko število slovenskih železničarjev, nastavljenecv in oni slovenski učitelji, ki so ostali po plebiscitu na Koroškem, še do danes niso bili sprejeti v službo? Ali se naj potem čudimo, da se spričo takih razmer polašča Slovencev malodušnost? To so staroavstrijske metode, ki so se ohranile še iz dni avstrijskega obsalutizma (samovladanja) in nemškega imperiaлизма (nadvlade) in proti katerim se sami ne moremo uspešno boriti.

Avstrija se nahaja danes v zelo neugodnem gospodarskem položaju. To čutimo vsi. Morala je k zmagovalcem po kredite in zato dovoliti, da je prevzel kontrolo nad državnim gospodarstvom od Zveze narodov odposlani guverner dr. Zimmerman, ki ima zelo obsežna pooblastila. Baš zato tako postopanje z narodnostnimi manjšinami, ki stojijo pod zaščito Zveze narodov, ne more biti koristno za ugled države niti zadovoljiti nas. Še manj pametno se nam zdi, da v tem času, ko živi Avstrija od antantnih kreditov, demonstrirajo avstrijski deželni zbori, njim na čelu seve Koroški, radi zasedbe rurskega ozemlja proti Francozom, ki so vendar soudeleženi pri sanaciji, torej upniki Avstrije. Da taka početja ne morejo ugodno vplivati na nadaljni potek ureditve državnega gospodarstva, je samoobsebi u-mevno.

Avstrijskim Nemcem samim je za sedanjo Avstrijo toliko kot za lanski sneg. To mi dobro vemo. Sedanji vizekancler, vsenemec dr. Frank, je vendar eden izmed najbolj merodajnih oseb avstrijske vlade. In ta dr. Frank je govoril 6. t. m. v Gradcu o sanacijskem programu in nacionalni politiki. Zagovarjal je koalicijsko med kršč. socialci in vsenemci, češ, da se je dobro obnesla in da imasta obe stranki kljub različnim državnim programom — vsenemci hočejo „Anschluss“, dočim kršč. soc. „stara, veliko Avstrijo“ — mnogo skupnih interesov. „Tako ali tako,“ dejal je govornik, „ali prikljopitev k Nemčiji ali stara Avstrija. Tudi za prikljopitev je predpogoj, da postane Nemška Avstrija sama življenja zmožna.“ —

Nevihite zvon razganja, nam kaže dneva čas, mrličje objokuje in v cerkev kliče nas. K molitvi zvon nas vabi, na delo nas budi, in glasno opominja, kak hitro čas hiti.

Zvonovi spet zvonili nam bodo iz višin, veselje ino žalost znanili nam iz lin.

V stolpu visokem visi, kvišku srca nam kliče, za višje si vstvarjen reči, kvišku srce, o zemljani!

V prah se povrne telo, duša bo večno živela, strašni trpela obup ali blaženi vživela raj. To je imenitni opomin, ki resno doni nam z zvonika:

To je potrebno nad vse: dušo reši, kristjan!

Dan vesel praznujemo,
zvon se blagoslovila
pri fari in podružnici
slovesnost se obravnava
Bog živi vse dobrotnike,
jih čuvaj, blagoslovi,
po smrti naj jim kličejo
nebeški mir zvonovi!

Tako govori zastopnik avstrijske zvezne vlade. S tem je pa tudi zasno povedal, da se niti eni niti drugi z sedanjo Avstrijo ne zadovoljijo, marveč da stremijo za tem, da bi bili prestavljeni državni mejniki v srednji Evropi. To pa seve ni nobena „iredenta“, marveč samo vsenemški interesi.

Ljudje, ki nam očitajo „veleizdejo“, „iredento“ itd., so torej sami največji veleizdajalci in iredentisti, ki ne poznajo avstrijskega patriotizma marveč samo nemškega. Zato pa tudi odlončo odklanjamo, da bi nam taki ljudje usiljevali imperialistični vsenemški patriotizem, ki se ogreva za Berlin in Ludendorfa in ki je zakrivil svetovno vojno. Mi ostanemo kar smo bili: Narodnozavedni koroški Slovenci. Naše stališče do oblasti bomo pa uravnali po tem, kakor bodo postopale one nasproti nam. „Za vse enaka pravica!“ To je geslo, ki se ga bomo držali tudi v bodoče in naj si bo potem „vsenemškim iredentistom“ prav ali ne.

Agrarna politika in zadružništvo.

(Konec).

Začasno in najbrže tudi v bodoče, zadobivajo v kmetijstvu mali in srednji kmeti vedno večjo vrednost; da bo pa mogel mali kmet z velikim uspešno tekmovati, mora tudi primereno napredovati in se razvijati. To bo pa samo mogoče potom zadrug. Ali ne samo z ozirom na uporabo in prodajo kmetijskih pridelkov, ampak tudi z ozirom na njihovo produkcijo (proizvajanje poljskih pridelkov). Res je, da v kmetijstvu veliki obrati razmeroma več producirajo kakor mali, to pa radi tega ker razpolagajo navadno z boljšo zemljo. In ker radi velikosti površin rabijo lahko rentabelno veliko več strojev. Toraj mora tudi mali zemljan rabiti iste stroje kakor veliki, ako hoče se kosati z njim. Seveda ne sam zase, ker bi se ne izplačalo, ampak v formi strojnih zadrug. Kateri stroji bi bili primerni, mislim, ni treba naštevati; to bi morale potem zadruge same določiti.

Kakor stroji, tako zadobiva elektrika vedno večji pomen v gospodarstvu. Kljub draginji in velikih investicijskih stroškov se ustanavljajo v eni občini za drugi električne zadruge. Ta vrsta zadrug pa po navadi ni v stanju kriti vse stroške iz lastnih delnic, zato so navezane na kredit. Banke zahtevajo danes do 25% obresti, kar je v kmetijstvu stvar nemogočnosti, ker kmet rabi dolgotrajen kredit in z nizkimi obrestmi. In zopet pridemo do spoznanja, kako važne in potrebne so kreditne zadruge, toraj posojilnice in hranilnice po Raiffeisenu. Ali ne samo to, ampak v celem zadružnem življenju bomo naleteli na potrebo kreditnih zadrug, ki so predpogoj za vse drugo, takorekoč mati vseh drugih. Najugodnejša je seveda združitev vseh vrst v eno zvezo zadrug, kjer so vse obstoječe zadruge v medsebojni zvezi.

Brezdvomno je, da se agrarna reforma, o kateri se danes toliko govori, ne bo slej na en način izvede. Akoravno od vladne strani ni dosti pričakovati, bodo vendar veleposesniki v današnjih težkih razmerah prisiljeni prodati prostovoljno dele svoje zemlje. Prilika bo tedaj za kmeta ugodna. Kdo pa naj preskrbi nakup? Posamezniku gotovo ne bo mogoče, ker bo denarno preslab, pač pa se bo dalo to doseči potom zadrug, ki bi imele v tem slučaju iz nacionalnega stališča dvojno vrednost. Razume se, da spada k celemu zadružnemu gibanju malo čuta za splošnost in pri nas tudi malo nacionalnega čuta, ker zadruge temeljijo na medsebojni pomoči, in iz tega razloga je treba v prid splošnosti dostikrat čisto egoistične težnje postaviti v ozadje. Radi tega je potrebno, da kmeti tudi v slučaju, da plačajo drugi denarni zavodi mogoče pol procenta višje obresti, naložijo svoje prihranke vendar v posojilnice, ker prebitok posojilnice ne gre kakor pri banki v privatne žepe, ampak ostane v zadrugi in le ta ga uporabi koristno za kmeta. Seveda posojilnica ne bo smela vsega denarja porabiti, ampak primerno svoto si pridržati v gotovini, da ga more svojim upnikom po zahtevi dati na razpolago. Ostali kapital se

potem lahko vloži v zadružne mline, opekarne, apnene peči in druga slična podjetja.

Te vrste posojilnic in hranilnic se lahko razvijejo tako daleč, da prevzamejo vse računске posle za kmeta. Ako se namreč ustanovi v vsaki občini ali vasi takšna posojilnica; kakor nekaka vaška banka in zadružno skladišče, ki ne plača kmetu za poljske pridelke gotovino, ampak šek, glaseč se na vaško banko. Lastnik šeka denar v dotični posojilnici lahko v gotovini takoj dvigne ali pa si ga da vračunati v svoj tekoči račun. Kadar se denar rabi, se lahko toliko dvigne in ostanek nese vsaki dan obresti. Če stopi hranilnica z gotovimi trgovci v zvezo, ali ako so priključene hranilnici konsumne zadruge, se isto lahko izvede narobe, da v trgovini namreč ni treba plačati v gotovini, ampak na konto tekočega računa pri posojilnici. Takšen brezdenarni promet ima velike ugodnosti.

Nič manj važne in potrebne kakor kreditne zadruge so zadruge za nakup kmetijskih potrebščin (umetni gnoj, krma, semenje itd.) in zadruge za prodajo kmetijskih pridelkov (žito, živina, mleko itd.). Koristne so za producenta kakor tudi za konzumenta, ker izključujejo škodljivo medkupčijo, ki za producenta cene potiska navzdol in za konzumenta pa navzgor. Nadalje se tudi kvalitativno boljše blago lahko doseže, ker zadruge lahko izvedejo kvalitativno preiskavo blaga. Posebno priporočati bi pa bilo še zadruge za požlahtnjevanje živine, ki bi naj odgovarjale našim sedanjim razmeram. Gotovo je že vsak kmet občutil, da se mlekarstvo danes posebno dobro obnese. Toraj si bo treba nabaviti krav — dobrih molznic. Sploh pa vse tako kaže, da bo treba vedno večjo pažnjo posvetiti mlekarstvu in sploh živinoreji, ker ti izvodi se ne uvažajo tako lahko kakor n. pr. žito, in bodo radi manjše konkurence od zunaj obdržali tudi višje cene. Najvažnejše pa je v kmetijstvu, da se kmet zna prilagoditi razmeram, ki se vedno menjajo, preračuna povsod rentabiliteto in da se po tem tudi ravna.

Prepričan sem, da bomo v tem oziru hitro napredovali čim bo kmet spoznal pomen in vrednost zadružništva in uvideel načelo „V skupnosti je moč“.

Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal!

J. O.

POLITIČNI PREGLED

Avstrija.

Zunanje avstrijsko posojilo še ni končano. Pričakovati je, da se bodo udeležile posojila tudi Združene države. Vabilo za podpisovanje avstr. posojila bo v kratkem izdano, podpisovanje samo se bo začelo s 1. junijem in trajalo do konca julija. Znesek posojila bi moral doseči 12.000.000 dolarjev, ki se bodo obrestovali po 7 $\frac{3}{4}$ procentov.

Zvezni kancler dr. Seipel namerava koncem junija potovati v Varšavo. To potovanje se ne vrši iz političnih razlogov, temveč hoče Avstrija s tem dokumentirati prijateljske odnošaje do Poljske.

Lozanska konferenca.

Nasprotje med Francijo in Turčijo se postaruje. Ob zadnjih pogajanjih v Lozani je šlo v bivstvu za poravnavo spora med Anglijo in Turčijo, sedanja konferenca pa se osredotočuje okoli spornih vprašanj, ki so se pojavila med Turčijo in Francijo. Očividno pod vplivom Francije se zdaj Grčija brani plačati Turčiji vojno odškodnino. V glavnem je Francija nejevoljna zaradi velikih koncesij, ki jih je dobila v Mali Aziji ameriška družba Chester, ker se s tem nanese škoda francoskim družbam, katere so si bile del teh koncesij zasigurate že pred vojsko. Turčija pa se ne mara ozirati na francosko stališče, ker računa s tem, da je Francija zaposlena v Porurju, ne uživa podpore Anglije in se nahaja v težavnem finančnem položaju. Turki menijo tudi, da morejo vsako francosko akcijo uničiti s tem, da zanetijo upor v Siriji.

Ruski delegati so zapustili Lozano, mrtvega Vorovskega pa so odpeljali v Berlin in od tod v Moskvo. — Angleška zbornica je odgledena do 28. maja. Opozicija je zahtevala od vlade izjavo, da med parlamentarnimi počit-